

la destrucció, i tot s'ho du per davant. Alguna que altra volta sembla que un raig de sentit comú il·lumina la foscor, però és per a caure tot seguit en una nova sèrie de recriminacions i controvèrsies, en les quals cadascuna de les parts, en lloc de cercar punts de convergència, sembla acontentar-se amb victòries dialèctiques. Què és el que impideix la intel·ligència? Jo no faig aquesta pregunta amb intenció de posar entrebancs a l'acció del Govern del Rei. Però molts, entre nosaltres, ens trobem tristament perplexos i creiem un deure nostre facilitar al Govern una oportunitat per a donar-nos algun consol i alguna esperança.»

Adhuc, suposant que Alemanya, de acord amb la política proposada pel president Wilson volgués associar-se a les altres nacions lliures del món per a constituir un tribunal amb l'objecte de mantenir la pau i la justícia; adhuc suposant que, com a conseqüència de la seva adhesió, «estés reduïda virtualment a la impotència de la seva capacitat per a destorbar la pau del món»; adhuc podent esperar raonablement que «totes les controvèrsies internacionals restin resoltes, en l'esdevenidor, a base de la lliure acceptació dels pobles als quals afecten immediatament», i que «totes les nacions es guïïn amb llurs tractes amb les altres nacions pels mateixos principis d'honor i respecte a la llei general dels països civilitzats que constitueixen la norma individual de cada ciutadà dels Estats moderns», encara ens trobaríem al començament i no a l'acabament d'una negociació extremadament complicada. Encara ens trobaríem sense el que Mr. Balfour, en el seu discurs d'Edimburg del 11 de gener, creia els preliminars de la pau, és a dir, un arranjamant raonable de les

principals qüestions territorials que divideixen les grans potències, un arranjamant pel qual, com ell digué, «el sistema internacional restés en una condició d'estabilitat natural per a començar el nou període.»

«Segurament que ens veurem invitats altra vegada, tan pels amics com pels enemics, a declarar amb tota claredat, no totes les condicions amb que nosaltres voldríem obtenir l'arranjament ulterior del món, sinó les condicions amb les quals desitgem oferir una oportunitat d'arranjament a la diplomàcia. No sé pas si ens diran altre cop que no és possible cap discussió fins que la potència militar d'Alemanya hagi estat completament vençuda amb una derrota aclaparadora en el camp de batalla. Si aquest és l'obstacle, jo recomano un curós estudi del llenguatge empleat pel general Smuts en el discurs que pronuncià el 17 de maig a Glasgow, paraules que alguns diaris de Londres han publicat de faísó incompleta:

«Quan parlem de la victòria, no volem dir que anirem al Rin, que anirem a Berlin, que continuarem aquesta guerra fins que haguem desfet Alemanya o l'imperi alemany, i poguem imposar les condicions de pau al enemic en sa capital. Nosaltres continuarem aquesta guerra fins que obtinguem els objectius pels quals lluitem, i continuarem fins l'últim extrem en aquesta actitud defensiva. Jo no crec que una victòria militar completa sigui possible en aquesta guerra per a cap dels grups bel·ligerants, perquè això significaria una campanya interminable. Significaria que nacions delmades haurien de sostenir la guerra durant molts anys vinents. i tot això amb quin resultat? El resultat fora que posaríem en perill la mateixa civilització que ens cal servir i protegir... Però si no hem